

***Op stap met Dick van der Laan
door Jan Alewijn Dijkhuizen***

Deze keer ga ik niet met een KNNV' er op stap, maar met een man die al zijn leven lang strijd voor behoud van de natuurwaarden van de Duinen van Voorne: Dick van der Laan. Hij heeft een artikel in In de Branding gepubliceerd in mei 2014, waar ik graag naar verwijs. Dat is voor mij de aanleiding geweest om nu eens zelf met hem door de duinen te struinen.

Ik ben altijd een optimistisch mens, maar met Dick op stap gaan. Daar wordt je niet vrolijk van. Niet dat Dick onaardig is, integendeel! Maar zijn verhalen over de plantengroei van vroeger en de teloorgang van duingraslanden en valleivegetatie stemt je tot nadenken.

Het begint al bij de parkeerplaats bij het bezoekerscentrum. Toen Dick hier voor het eerst in 1958 kwam, was dit een prachtig weilte vol met echt walstro. Ik voel me meteen hart-

Duinendag Duinen van Oostvoorne 12 mei 2013

in de BRANDING 2015-2 - 8

stikke schuldig, hier staan nu de auto's geparkeerd van mensen die van de natuur willen genieten. Ja, Dick is hier in 1958 komen werken, toen was ik nog niet geboren..... Hij woonde in Utrecht en werkte bij de afdeling voorlichting van SBB en hoorde toevallig van een vacature op het toen net opgerichte biologisch station Weevers Duin. Hij moest op sollicitatiegesprek bij de heer Adriani in Rotterdam en werd zowaar aangenomen. Zo kwam hij in contact met allerlei prominente figuren als Adriani, Stoutjesdijk, Lensink, Sipkes, v d Maarel, v d Blom. Deze namen zeggen jullie waarschijnlijk helemaal niets meer behalve dan die van Bart Lensink en Cees Sipkes. Maar Adriani, die lang directeur is geweest van het biologisch station Weevers Duin, mogen jullie beslist niet vergeten! Hij is een belangrijk man geweest in de strijd voor het behoud van de duinen. Hij is de schrijver van het boekje 'Voorne in de Branding' en heeft lang een taak vervuld als voorzitter van de Natuur Wetenschappelijke Commissie van het Zuid-Hollands Landschap. Zo beschouwd is Adriani een groot inspirator geweest voor Dick. Dick is tot het allerlaatst betrokken geweest bij Weevers Duin. Toen al het personeel al was overgeplaatst, heeft hij de laatste projecten afgehandeld en het gebouw beheerd tot het verkocht werd aan een particulier. Dick heeft Adriani opgevolgd als voorzitter van de Wetenschappelijke Commissie van het Zuid-Hollands landschap en is op het gebied van natuurbescherming lange tijd actief geweest binnen de Verontruste Burgers van Voorne. Steeds strijdend voor de natuurwaarden van de Duinen. Tsja, en als je dan nu met Dick door de duinen loopt, weet hij overal wel een plek waar tot voor kort nog een zeldzame plant stond en nu niet meer.....!

Tijdens de wandeling komen we toevallig Johan te Grootenhuis tegen, hij woont zijn hele leven al in de duinen, en zo ontspint zich een leuk gesprek. Wat blijkt, Dick en Johan weten haarfijn te vertellen waar de tuinderijen hebben gelegen van meneer Pikworsie, Arie de Leugenaar en andere types die konijnen stroopten uit de duinen en paling uit het Oostvoornse Meer. Wat mij steeds verbaast is dat eigenlijk al heel lang bekend is dat door de aanleg van de Maasvlakte, de ophoging van de zeewering, de aanleg van de N57 en de toename van stikstof in de bodem door de luchtverontreiniging, de duinen steeds verder dichtgroeiden en men zich kennelijk pas heel laat ging realiseren dat er drastische maatregelen nodig waren om de rijkdom in de duinen te redden. Dick verhaalt van rapporten, vergaderingen en bijeenkomsten waar hij waarschuwde voor verruiging en verbossing van de duinen. Maar als er al ingegrepen werd was het altijd te beperkt en te kleinschalig. In diezelfde tijd werd ook nog elk klein stukje stuivend duin dichtgelegd met maaisel van de Vliegenveldvallei of werd er Sipkes gaspeldoorn op de Heveringen aangeplant..... En alle tuinderijtjes die verlaten werden door de mannen als Pikworsie en de Leugenaar zag men als lastig te onderhouden en dus werden deze volgepoot met populieren, eiken en essen. Johan weet nog een mooi gezegde: populieren, zij sparen en zij sieren. Kennelijk zag men wel geld in de aanplant van populierenbos. Sterker nog, zelfs in de zeewering is Sipkes nog bezig geweest met aanplant van balsempopulieren. Het klinkt mij allemaal zeer tegenstrijdig in de oren, de strijd voor de variatie en rijkdom aan soorten en tegelijkertijd het steevast doorgaan met aanplant van hout. Bij het Zuid-Hollands Landschap werd het beheer in die tijd volgens Dick en Johan bepaald door bosbouwers. Er werden op weitjes zelfs eiken gekweekt voor uitplant in de duinen en wat er over bleef ging naar het Staelduinse Bosch.

Met als gevolg dat er later de gekste maatregelen zijn bedacht om het gebied weer een beetje open te maken. Er hebben schapen op de Schapenwei gelopen, geiten aan een pin op de Heveringen, geiten op het Groene Strand, pony's, Limousin koeien en nu dan Schotse hooglanders en Galloway runderen in de duinen. Overigens heeft Johan zelfs

nog in een tuinderijtje bij het Zuid-Hollands landschap voederbieten geteeld als voer voor de geiten. Al deze verhalen speelden zich in de jaren 60 en 70 af, we zijn nu 40 jaar verder..... Al wandelend vragen we ons af hoe het hier over 40 jaar zal zijn en hoe kijken ze dan tegen natuurbeheer aan.

Dick is zelf al jaren met een zaagploeg iedere winter in de duinen te vinden. Zo helpt hij mee aan zijn grote wens, het nog veel verder open maken van de duinen. Maar verzucht hij, zonder konijnen wordt het een lastig verhaal. Overal waar gekapt is, zou je eigenlijk nabeheer moeten plegen, de ossen en pony's houden het opschot niet bij.....

En toen waren we weer bij het bezoekerscentrum, bij de parkeerplaats waar vroeger die grote hoeveelheden echt walstro stonden.....

De moraal van het verhaal is deze: het open maken van de duinen is een goed begin, maar ook al ga je daar actief mee door, het wordt nooit meer zoals het was.

Veranderingen in de Duinen van Oostvoorne door Jan Alewijn Dijkhuizen

De geschiedenis van de Duinen van Oostvoorne beschrijven is al uitvoerig en door veel mensen gedaan. Ik vind geschiedenis pas leuk als ik het kan zien en beleven. Afgelopen jaren heb ik daarom al enkele excursies geleid waarbij ik verteld heb over zichtbare veranderingen in de Duinen van Oostvoorne. In dit stukje zal ik proberen deze veranderingen zo aanschouwelijk mogelijk te beschrijven.

900 jaar oud; oud of jong?

Dit verhaal begint bij het bezoekerscentrum Tenellaplas. Waarom? Omdat iedereen weet waar het ligt! Het ligt namelijk, ook al is het niet zo goed zichtbaar, midden in de oudste duinen van Voorne. Maar wat is oud? In grote delen van Nederland liggen oude duinen, duizenden jaren oud, steeds hoger en hoger wordend, uitstijgend boven de steeds verder stijgende zeespiegel. U weet toch dat onze voorouders in de tijd van de sabeltandtijgers, mammoeten en reuzenherten van Nederland naar Engeland konden lopen?

Hier op Voorne zijn die oude duinen steeds weggespoeld en zijn er pas zeer recent, rond 900 jaar geleden, nieuwe duinen gevormd.

Die duinen zijn ontstaan op grote zandvlakten in de delta van Rijn en Maas. Namen als Westplaat en Hinderplaat bestaan nog steeds, maar ook onder ons duingebied liggen zulke zandplaten. De Duinen van Oostvoorne lagen ingeklemd tussen de Brielse Maas en de Strype. Dit hele gebied heette vroeger de Heveringen. Waar landgoed Strypemonde nu ligt, stroomde de Strype tussen de duinen via het Windgat naar zee. De dorpen Rockanje en Oostvoorne waren zodoende tot halverwege de 14e eeuw door de Strype van elkaar gescheiden. Overigens is bij Oostvoorne de eerste bedijking rond de 12e